

otok nije bil opasani sa nekakvim zidinama, ali je zato kuća u kojoj je Minos stanoval jako dobro napravljena. Delal ju je Dedal. Napravil je to jako komplicirano i bila je kao labirint. Minos posle nije pustil Dedala da ode sa Krete da još negde ne napravi takvu kuću. I onda je Dedal htel odleteti sa Ikarom i tak. A inače u onu kuću kad su ušli Grci, su se zgubili nutra, pa su ih Krečani ubili.”

Janka Vukmir

2. Impresionirani

„Minos je bio kretski kralj. Živio je na Kreti, u Egejskom moru. Kreta je imala dobru mornaricu, i fantastične građevine, utvrde itd.”

Anonimus

3. Po prilici

„Minos je bio kretski kralj. U labirintu je držao Minotaura. Tezej je ubio Minotaura.”

Renata Čizmić

4. Djetinjasti

„Minos je bio kretski kralj. U jednom labirintu čuvao je zločestog bika Minotaura koji je otprilike (mislím bar tak) svake godine papio sedam mladića i djevojaka.”

Lea Bauman

ŠTO OBIČNO ZNAMO O... DEMOSTENU

Demosten, sin atičkog tvorničara oružja, samim svojim porijeklom bijaše sklon ratu i borbi. Da mu je oružje priraslo srcu, pokazao je vrlo rano: nikako nije mogao preboljeti gubitak očeva nasljedstva. Svoje je dobre skrbnike, koji su ga nastojali učiniti miroljubivim profučkavši blagovremeno tatinu radionicu, sa puno razumijevanja za njihov trud, javno optužio.

Srećom su sugrađani bili razumniji od njega, pa nije bog zna što postigao. Zato je promijenio i predmet svog interesa.

Stao je Atenjane neumorno huškati da se tuku protiv dobroćudnog Filipa, makedonskog kralja. Taj je, sklon zaštiti čovjekove okoline, razarao i pustošio neka nezgodna grčka naselja. Čini se da su kvarila mediteranski pejzaž, a kralj, kao osjećajan čovjek, nije to mogao trpjeti.

Atenjani su za nj imali puno razumijevanja. Uspješno su se opirali Demostenovim nerazumnim prijedlozima. On je čak predlagao i samodoprinos u ratne svrhe. Atenjani su, međutim, mirno njegovali svoj kulturni život i trošili novac na kazalište. Nije ih naročito uzbuđivalo to što neka efemerna dinastija kreće u osvajanje svijeta, pa makar počela i od njihove vlastite države.

Od bijesa i jada Demosten je skrenuo umom: imamo pouzdanih vijesti da je patio od nesanice, urlao na valove i žderao kamenje. Atenjani bi se na nj povremeno sažalili i ispunili nešto od njegovih prijedloga. To ga je samo još jače raspaljivalo: želio je svojim pacifističkim sugrađanima nametnuti i to da sami uzmu oružje u ruke i budu grubi prema ubogom Filipu.

O njemu je, uostalom, javno govorio vrlo ružne stvari, nazivao ga barbarinom, lažljivcem i još kojekako. Sve je to sežeto u tri žučna govora protiv Filipa — Filipike. Nakon trećeg od njih Atenjanima je Demosten toliko dojadio da su se odlučili pokrenuti ne bi li ga se riješili. Pare su iz fonda za kulturu prenijeli u fond za naoružanje, Filipu objavili rat, a Demostenu dali nekoliko zlatnih vijenaca u nekoliko navrata, ne bi li držao jezik za zubima.

Međutim, Makedonce nije više vodio samo stari barbarin Filip. 338. u bitki kod Heroneje nastupa i mlađi, znatno napredniji njegov sinčić — Aleksandar, koji još nije Veliki. Simptome svoje veličine, međutim, već valjano iskazuje: ne da se smesti nikakvim atičkim kreketanjem. Grcima kod Heroneje ne preostaje ništa drugo nego da sami sebi podignu spomenik i nestanu sa scene.

Demosten nastoji utvrđivanjem Atene zaraditi još koji zlatni vijenac, ali mu to više ne polazi za rukom. Godine 336. tako se krvoločno raduje Filipovoj smrti da zaboravlja da mu je umrlo jedino dijete. Smučio se čak i Aleksandru koji je odustao od zahtjeva da mu Atena izruči Demostena.

Govorniku je, čini se, udarilo u glavu što je tako jeftino prošao. Prvo od jednog sumnjivca uzima novce za ono što je uvijek i sam činio: za huškanje Atenjana protiv Makedonaca. Dakako, našao se u progonstvu.

Ni to mu nije bila dovoljna opomena. Poslije Aleksandrove smrti, sudjelovao je u otporu njegovim nasljednicima. Ovi nisu bili ni upola tako profinjeni kao sin onog gnjusnog barbarina Filipa. Ništa ih nije spriječilo da se ozbiljno sprema za glavu skratiti osobu nasrtljivu poput Demostena. Najmanje ih je moglo smesti to što se on tom glavom služi za sastavljanje i izricanje najljepših govora antike.

U svom najboljem stilu, da bi im pokvario zadovoljstvo, Demosten se ubio sam.

Da je imao stvarnu snagu jednaku jeziku, nikada ne bi došlo do stvaranja Aleksandrove univerzalne države i evropska bi kultura ostala sakata.

To se finije kaže: da je imao snagu jednaku razumu, nikada ratoborni Makedonac ne bi zavladao Grčkom. Sve ovisi o gledištu.

128

U svakom slučaju, danas se češće nego Demosten spominju Filipike: tako se kaže kad netko javno, usmeno ili pismeno, ospe na nekog drugog drvlje i kamenje.

Leksikon JLZ

DEMOSTEN (← 384 do ← 322), atenski govornik i državnik; najveći ant. govornik uopće. Protivnik Filipa II i mak. ekspanzije u Grčkoj (Filipike, Olintski govori); za Aleksandra Velikog povukao se iz Atene i polit. života, a nakon njegove smrti ponovo se uključio u protumak. pokret. Osuđen na smrt, pobjegao i otrovao se na otoku Kalauriji.

Bruna Kuntić-Makvić

novе knjižige...

Darinka Nevenić Grabovac: **LIBER LATINUS**, Izdavačko-informativni centar studenata, Beograd 1975.

Prof. dr Darinka Nevenić Grabovac sastavila je za potrebe studenata fakulteta „koji latinski jezik uče kao obavezan ili fakultativan predmet“ (LL, str. 9), udžbenik koji sadržava zbirku komentiranih odlomaka ili manjih cjelina klasičnih rimskih i neolatinških pisaca. Gledajući u cijelosti, pred nama je zapravo panorama književnosti pisane latinskim jezikom u golemom vremenskom razdoblju od dva milenija.

Svaki sastavljač koji se nađe pred zadatkom da sačini ovakav udžbenik, već samim činom prihvaćanja ovakva posla, svjestan je da je svaki izbor tekstova u toj mjeri proizvođen, da se i svako suprotno mišljenje može braniti s jednakom valjanošću argumenata. To, dakako, ne isključuje postojanje nekih čvrstih

uporišta koja izvjesnim tekstovima daju prednost, posebno u rimskoj književnosti, gdje je sud vremena o djelima već izrekao svoje mišljenje. Opasnost je veća na skliskom području još dovoljno neobrađena i nepoznata (u cjelini) neolatinšteta, gdje je kriterij odabiranja dosta nesiguran i gdje je subjektivnost jače zastupljena. No već na samom početku svoga rada sastavljač ovakve zbirke tekstova ograničen je u svojim zahtevima na dva načina: namjenom zbirke i njezinim opsegom. Najsretniji su sastavljači opsežnih antologija koje mogu primiti sve relevantnije autore i djela. Ovako, pod diktatom dvaju nimalo zahvalnih argumenata, sastavljanje udžbenika predstavlja vrlo složen zadatak. A možemo s punim pravom reći da je dr Darinka Nevenić svoj posao obavila vrlo dobro. To ne znači da je ova zbirka tekstova bez mana, no u svakom slučaju nije dan od nedostataka udžbenika nije toliko bitan da bi čitav rad doveo u pitanje.

129